

Begroting en meerjareninvesteringsplan Uitvaartstichting Hilversum

1. Inleiding

In juni 2016 is door de gemeenteraad het besluit genomen voor de oprichting van de Uitvaartstichting Hilversum (statutair bekend als Stichting Begraafplaatsen en crematorium Hilversum), de stichting moest per 1 augustus operationeel zijn en per 1 januari volledig los staan van de gemeente. De Uitvaartstichting is nu een half jaar operationeel en van de periode 1-8-2016 t/m 31-12-2017 is nu de jaarrekening opgemaakt. Op basis van de jaarrekening en het eerste half jaar operationeel zijn is een meerjarenbegroting en meerjareninvesteringsplan opgesteld.

Ten tijde van de oprichting van de stichting is een begroting opgesteld en vastgesteld door de gemeenteraad. Deze is gebaseerd op de begroting en jaarrekening van de afdeling openbare ruimte, team Beheer en onderhoud van de gemeente Hilversum aangevuld met prognoses voor de ontwikkeling van het crematorium en begrafenissen. Voor de uitgangspunten wordt verwezen naar het raadsvoorstel (gemeentebld I nr.: 46; agenda nr.: 12). De Uitvaartstichting is echter verantwoordelijk voor de volledige exploitatie van de begraafplaatsen en het crematorium. Hierbij worden de volgende doelstellingen gehanteerd zoals deze zijn geformuleerd bij de oprichting van de stichting:

- Instandhouding dan wel verbetering en borging van service, kwaliteit en dienstverlening op de gemeentelijke begraafplaatsen en in het crematorium;
- Optimalisering van de synergie tussen begraafplaatsen en crematorium door het positieve exploitatieresultaat van de stichting aan te wenden ten behoeve van de kwaliteit en de betaalbaarheid van de dienstverlening op de begraafplaatsen en in het crematorium;
- Het volgens de wens van de overledene en/of diens nabestaande(n) op passende wijze faciliteren van uitvaartplechtigheden, condoleances (nazit) en herdenkingen;
- Het beheer van de gemeentelijke begraafplaatsen en crematoria;
- Het bieden van tijd, ruimte en dienstverlening om sterven-rouwen-uitvaart-gedenken zo goed mogelijk te faciliteren;
- Al datgene wat met bovenstaande doelstellingen in de ruimste zin verband houdt en/of daaraan bevorderlijk kan zijn.

Met de meerjarenbegroting en het meerjareninvesteringsplan geeft de Uitvaartstichting een perspectief voor de financiële situatie van de stichting voor de volledige exploitatie.

In deze toelichting worden de volgende onderdelen behandeld:

1. Toelichting begroting
2. Meerjareninvesteringsplan
3. Afwijking ten opzichte van vastgestelde begroting juni 2016
4. Oplossingsrichtingen

2. Toelichting begroting

Voor het opstellen van de meerjarenbegroting en investeringsplan is gebruik gemaakt van de volgende gegevens:

- Jaarrekening Uitvaartstichting Hilversum 2016
- Meerjarenonderhoudsplan gebouwen gemeente Hilversum
- Berekening gebruiksvergoeding gemeente Hilversum
- Contracten en opdrachten
- Personeelsbegroting gedetacheerd personeel gemeente Hilversum

- Personeelsbegroting Uitvaartstichting
- Aanwezige inventaris en afschrijvingstermijnen
- Inventarisatie om service en dienstverlening op kwalitatief hoogwaardig niveau te krijgen
- Inventarisatie om aan wet- en regelgeving te voldoen (o.a. Arbo-omstandigheden, Risico-inventarisatie en -evaluatie)
- Verplichtingen uit overgedragen investeringskredieten voor begraafplaats Bosdrift en urnenvoorzieningen op begraafplaats Zuiderhof

Toelichting posten meerjarenbegroting, de begroting is opgenomen in bijlage 1.

1. Belastingen en Premies: hierin zijn de verschillende wettelijke verplichtingen opgenomen. De omzetbelasting en de Vennootschapsbelasting (VPB) is afhankelijk van de winst- en verliesrekening van de stichting dus deze zal de komende jaren variëren. De Stichting is aangemerkt als VPB-plichtig en kan de verliezen verrekenen met de winsten van maximaal 9 volgende jaren. Dit wordt carry forward of voorwaartse verliesverrekening genoemd. De premies en loonheffing zijn afhankelijk van wet- en regelgeving en aannamebeleid binnen de stichting. Ook deze zullen komende jaren variëren. De bedragen die zijn opgenomen zijn gebaseerd op de extrapolatie van de resultaten van het 1^e kwartaal 2017.
2. Personeelskosten: de post personeelskosten is opgedeeld in 3 verschillende onderdelen:
 - a) Bruto salarissen stichting: dit zijn de salarissen van de medewerkers in dienst van de stichting, deze salarissen zijn gebaseerd op de CAO uitvaartbranche 2017.
 - b) Bruto salarissen gedetacheerd personeel: dit zijn de salarissen van de medewerkers van de gemeente die zijn gedetacheerd bij de stichting. Deze salarissen zijn gebaseerd op de CAO gemeente 2017.
 - c) Overige personeelskosten: deze kosten bestaan uit de inhuur van gespecialiseerd personeel zoals control functie, personeelszaken. Dit zijn functies die een bepaalde mate van deskundigheid vragen maar niet als rendabele FTE in te vullen is binnen de stichting. Ook is hierin bijvoorbeeld het opleidingsplan en de bedrijfskleding voor de stichting opgenomen.
3. Huisvestingskosten: de gebruiksvergoeding die door de gemeente bij de stichting in rekening wordt gebracht is het grootste component uit de huisvestingskosten. Verder bestaan de huisvestingskosten uit kosten per locatie voor onderhoud gebruikersdeel vastgoed, onderhoud inventaris, vaste lasten, beveiliging, schoonmaak en verzekeringen.
4. Kantoorkosten: in de kantoorkosten zijn de kosten ondergebracht voor ict, telefonie en kantooormaterialen. De grootste component hierin wordt gevormd door licenties en ondersteuning voor het administratiesysteem van de begraafplaatsen.
5. Verkoopkosten: ten behoeve van de representatie en de "verkoop" van onze dienstverlening zijn kosten opgenomen voor de open dag, herdenkingsbijeenkomst(en), folders etc.
6. Kosten vervoermiddelen: door de ligging en de omvang van de begraafplaatsen en de aard van de werkzaamheden op de begraafplaatsen is het noodzakelijk om vervoermiddelen te hebben. De kosten voor onderhoud, reparatie en keuringen zijn in deze post opgenomen.
7. Algemene kosten: in de algemene kosten zijn de kosten voor de accountant en het invorderingskantoor opgenomen. Tevens is hierin voor 2018 een post opgenomen voor het uitvoeren van een haalbaarheidsonderzoek voor de exploitatie van de horeca in eigen beheer van de stichting. Op dit moment is de exploitatie van de horeca uitbesteed. Het haalbaarheidsonderzoek is erop gericht om in beeld te brengen of het voor de stichting haalbaar (= rendabel) is om de horeca zelf te exploiteren op basis van de aanwezige ruimtes inclusief inventaris en de afgenomen hoeveelheden horeca-diensten. Tevens wordt hiermee in beeld gebracht welke

noodzakelijke opleidingen/certificaten/keuringen noodzakelijk zijn voor de stichting om de horeca zelf te kunnen exploiteren.

8. **Totaal afschrijvingskosten:** de afschrijvingskosten is de financiële vertaling van het meerjaren-investeringsplan in de vorm van kapitaallasten. De stichting heeft geen beschikking over investeringskredieten voor inventaris, grootschalige renovaties, vervanging materieel etc. Om deze reden is het meerjareninvesteringsplan omgezet in een jaarlijkse kapitaallast. Er zal op deze post een jaarlijks fluctuerend saldo zijn, dit wordt bij de toelichting op het meerjareninvesteringsplan verder in beeld gebracht.
9. **Financiële baten en lasten:** dit zijn de bankkosten en kosten voor de fiscus.
10. **Kostprijs per locatie:** Per locatie is bepaald wat de kostprijs is voor het beheer en onderhoud van de locaties exclusief reeds eerder genoemde kosten.
11. **Voorziening onderhoud begraafplaatsen:** door de gemeente is in het verleden een voorziening voor het onderhoud van de begraafplaats ingesteld. Het saldo van de voorziening ten tijde van oprichting van de stichting is overgedragen aan de stichting. De betaalde onderhoudsgelden voor de lange termijn (afkoop onderhoud > 1 jaar) worden in deze voorziening gestort. Jaarlijks vindt een onttrekking aan de voorziening plaats op basis van historische gegevens van de gemeente. Met deze onttrekking wordt een deel van de onderhoudskosten voor de begraafplaatsen gedekt.

Risico's

Er is een aantal risico's voor de toekomst te benoemen die hun effect hebben op de meerjarenbegroting:

1. Terugloop aantal begrafenissen

In de afgelopen jaren heeft er een terugloop van het aantal begrafenissen plaats gevonden in verband met de toename van de belangstelling voor cremen. Op basis van statistische analyses is een voorspelling gedaan voor de ontwikkeling van het aantal begrafenissen, deze is hieronder weergegeven. Indien dit verder doorzet zal de inkomsten van de begraafplaatsen blijven dalen en hiermee de kostendekkendheid van de verschillende begraafplaatsen verder afnemen.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Zuiderhof	112	104	122	121	108	115	87	95	97	90
Noorderbe-graafplaats	95	85	97	92	70	72	69	78	82	40
Bosdrift	25	13	22	19	13	26	11	10	19	21

2. Effect komst crematoria in regio (o.a. Laren)

De markt voor crematies is nog niet verzadigd, concreet houdt dit in dat er nog steeds nieuwe crematoria worden gebouwd. In de regio zal in 2018 crematorium Laren worden geopend. Aangezien er een duidelijk concurrerende markt is tussen crematoria zal de opening van het crematorium in Laren een negatief effect hebben op het aantal crematies op Zuiderhof.

3. Kostendekkendheid voorziening onderhoud begraafplaatsen

Door de gemeente is een voorziening onderhoud ingesteld. Hieruit worden de kosten gedekt voor het jaarlijks onderhoud dat op de begraafplaatsen moet worden uitgevoerd samen met de geïnde jaarlijkse onderhoudsgelden. De omvang van de voorziening is overgedragen aan de stichting om dit voort te zetten. De toevoeging aan en onttrekking uit de voorziening is gebaseerd op het aantal graven dat betaalt voor onderhoud. Er is echter een groot aantal graven die niet betalen voor het onderhoud in verband met andere regelgeving ten tijde van uitgifte van het graf. Tevens is het aantal begrafenissen teruggelopen in de afgelopen jaren waardoor de toevoeging aan de voorziening is teruggelopen. Als gekeken wordt naar de onttrekking aan de voorziening op basis van de huidige systematiek dan is de hoogte van de onttrekking € 219.187. De kosten voor het onderhoud van de begraafplaatsen bedragen € 694.274 (kostprijs begraafplaatsen, kosten vervoermiddelen en deel personeelslasten; afschrijvingslasten niet meegenomen). Deze kosten worden gedekt door de inning van de jaarlijkse onderhoudslasten en de onttrekking uit de voorziening. De onttrekking uit de voorziening en de inning van de jaarlijkse lasten dekt niet de kosten om het gewenste onderhoudsniveau te realiseren op de begraafplaatsen.

Kostprijs begraafplaatsen	€ 694.274
Inning jaarlijkse lasten	€ 391.755
Onttrekking voorziening	€ 219.187
Tekort	- € 83.332

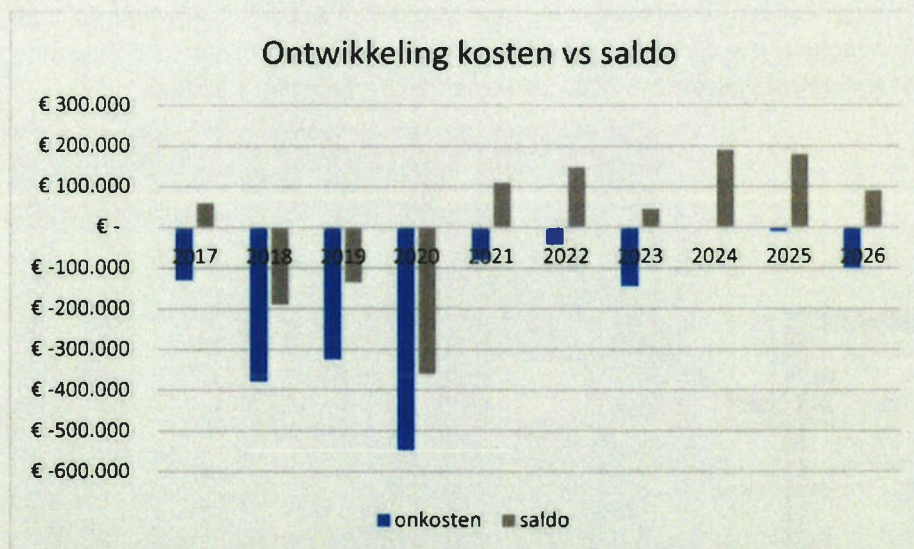
3. Meerjareninvesteringsplan

Op basis van de aanwezige inventaris, het gewenste serviceniveau en niveau van dienstverlening en geïnterpreteerde wensen van nabestaanden is een meerjareninvesteringsplan opgesteld voor de Uitvaartstichting. In dit meerjareninvesteringsplan zijn niet de investeringen opgenomen die de gemeente Hilversum nog moet uitvoeren op de begraafplaatsen als gevolg van verplichtingen vanuit het verleden/als eigenaar. Hierbij gaat het o.a. om:

- Onderzoek naar en verwijdering van aanwezige asbest op de begraafplaatsen
- Archief conform regelgeving realiseren
- Administratieve achterstand
- Vervanging tijdelijke opslag en kantine Zuiderhof
- Afrondingspunten project bouw crematorium
- Schadeclaims van nabestaanden als gevolg van onrechtmatige verwijdering van grafmonumenten

In bijlage 2 is het totaaloverzicht van het meerjareninvesteringsplan opgenomen. Het meerjareninvesteringsplan is vertaald in een kapitaallast die is opgenomen in de begroting. Op deze post zal jaarlijks een overschrijding/onderschrijding plaatsvinden. Het verloop hiervan is in navolgende

grafiek weergegeven. Door de Uitvaartstichting wordt een voorfinanciering aan de gemeente gevraagd in de vorm van een lening, aangezien het merendeel van de investeringen in de beginperiode van het meerjareninvesteringsplan zijn en de stichting onvoldoende liquide middelen heeft. De lening zal worden terugbetaald door middel van de kapitaallast.

Navolgend worden de verschillende onderdelen van het meerjareninvesteringsplan toegelicht.

Modernisering geluidsinstallaties/realisatie beeld/livestream: Op dit moment is er uitsluitend weergave van beeld mogelijk bij een uitvaart in de aula op begraafplaats Zuiderhof. In de andere gebouwen en op de Noorderbegraafplaats is uitsluitend geluid mogelijk bij een uitvaart. De stichting wil een complete vorm van dienstverlening kunnen bieden, dus ook voor kleinere uitvaarten in het crematorium/de condoleanceruimte en op de Noorderbegraafplaats. Ook is modernisering in bediening en opname van diensten gewenst. Hiervoor dient er een investering plaats te vinden van € 45.000.

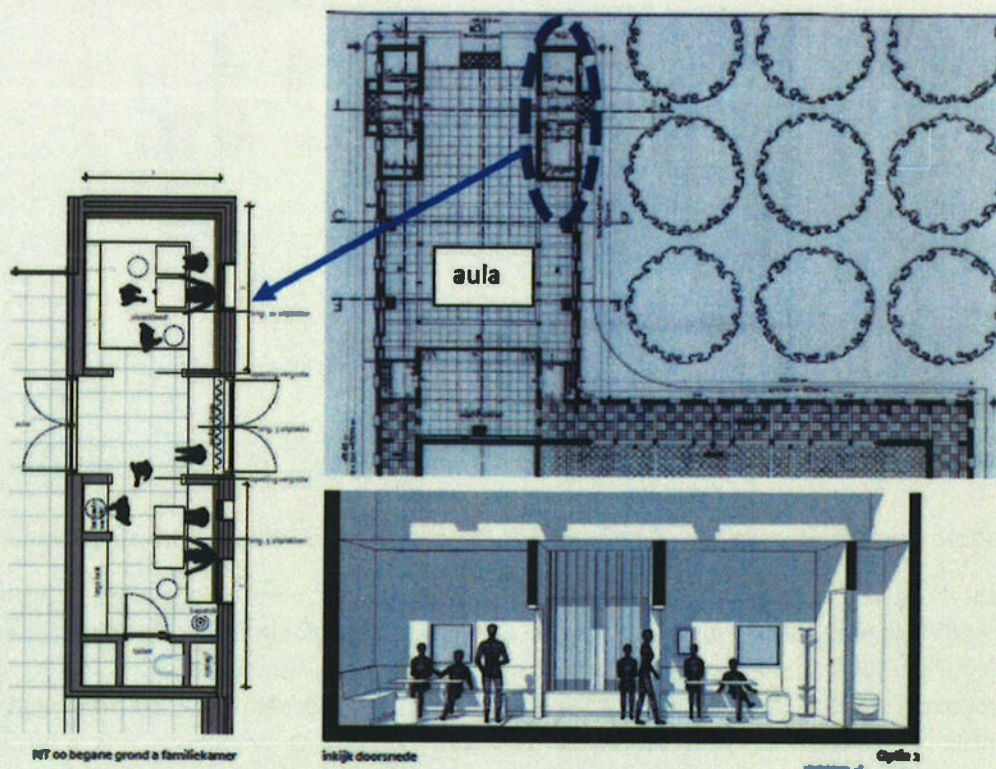
	Afschrijvings- termijn	2017	2018	2019	2020	2021	2022
modernisering geluidsinstallaties/realisatie beeld/livestream	5 jaar		€ 45.000				

Vervanging auto's/groot materieel: Op de begraafplaatsen zijn verschillende vervoermiddelen en groot materieel aanwezig (auto's, tractoren, grafdelfmachines), deze zijn in de komende jaren afgeschreven. Indien de huidige werkwijze wordt voortgezet dan dient er over verschillende jaren geïnvesteerd te worden in auto's en groot materieel.

	Afschrijvings- termijn	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Vervanging auto's/materieel	10 jaar	€ 100.000			€200.000		€ 17.500

Verbouwing familiekamer aula: in de aula is geen familiekamer aanwezig die voldoet aan de wensen van de nabestaanden: er is geen mogelijkheid om een overledene te plaatsen, de inrichting van de

ruimte is niet flexibel, te klein, te donker en verouderd. Om aan de wensen van de nabestaande tegemoet te komen en mogelijk in de toekomst ook een service zoals een 24-uurs kamer aan te bieden is door de architect van het crematorium en de condoleanceruimte (Bierman-Henket architecten) een schetsontwerp gemaakt voor een nieuwe familiekamer in lijn met het gedachtegoed van architect Dudok en het nieuw gerealiseerde ontwerp in het crematorium en de condoleanceruimte. Voor de realisatie van dit schetsontwerp dienen nog verschillende vergunningsprocedures doorlopen te worden, uitvoering is dan ook pas gepland in 2020, de kostenraming bedraagt € 50.000.

	Afschrijvings- termijn	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Verbouwing familiekamer aula	20 jaar				€ 50.000		

Vervanging garderobekasten: in de condoleanceruimte zijn garderobekasten gerealiseerd welke in afgelopen periode optimaal gebruik van de ruimte in weg staan. De kasten zijn te groot, belemmeren optimaal gebruik door de medewerkers, beperken flexibiliteit van het gebruik van de ruimte voor zowel uitvaarten als condoleance. Om deze reden is besloten tot het vervangen van de kasten door andere kasten die qua indeling en plaatsing in de ruimte beter passen bij het gewenste gebruik van de ruimte.

	Afschrijvings- termijn	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Vervanging garderobekas- ten	5 jaar	€ 20.000					

Aanpak algemene graven: op de Noorderbegraafplaats en begraafplaats Zuiderhof zijn algemene graven aanwezig. Door de uitgifte in drie lagen en de gekozen methode met een frame voor de monumenten treden er veel verzakkingen op in de velden wat zorgt voor een storend beeld. Tevens zijn de velden te groot en in het verleden maar beperkt ondergronds geruimd. Een andere methode van begraven en mogelijk ook een andere locatie op de begraafplaats zorgt voor een netter beeld en efficiëntere werkmethodes.

	Afschrijvings- termijn	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Aanpak algemene graven	10 jaar			€ 25.000			

Aanbrengen bewegwijzering gebouwen/velden/vervanging mededelingborden: Op de begraafplaatsen is een historische nummering van de velden aanwezig die niet overal duidelijk en logisch is, tevens missen er aanduidingen voor de verschillende gebouwen, urnenvoorzieningen en bijzondere velden zoals de kindergraven en de islamitische graven. De aanwezige mededelingenborden op de begraafplaatsen zijn verouderd en dienen vervangen te worden.

	Afschrijvings- termijn	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Aanbrengen bewegwijzering/ Vervangen mededelingenborden	5 jaar		€ 25.000				

Vervanging inventaris: In de aula's op de Noorderbegraafplaats en Zuiderhof is inventaris aanwezig die inmiddels is afgeschreven (stoelen, raambekleding). Ook is een deel van de inventaris in kantoren en kantines afgeschreven, de nieuwe inventaris die is aangeschaft in het project Zuiderhof is door het intensieve gebruik naar verwachting na 5 jaar afgeschreven. Hier zullen op verschillende momenten investeringen in gedaan moeten worden.

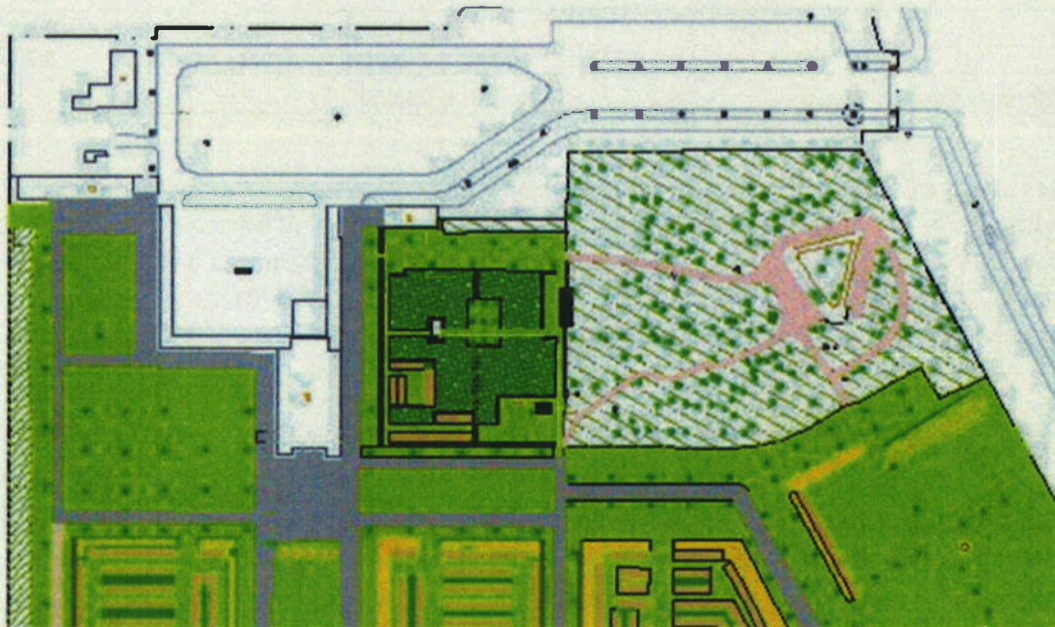
	Afschrijvings- termijn	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Vervanging inventaris	5 jaar		€ 10.000			€ 80.000	

Aanpassen tijdelijke opslag Zuiderhof: op begraafplaats Zuiderhof is een tijdelijke opslag aanwezig in de vorm van zeecontainers. Gezien de ligging van de opslag en de gevoeligheid voor vandalisme is afscherming van de opslag door middel van een afsluitbaar hek noodzakelijk. In overleg met de gemeente Hilversum dient bepaald te worden op welke wijze de tijdelijke opslag vervangen wordt door een permanente opslag.

	Afschrijvings- termijn	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Aanpassen tijdelijke opslag Zuiderhof	20 jaar	€ 10.000					

Onttrekking parkeerplaats Zuiderhof aan openbare ruimte/realisatie hek: Het gehele terrein aan de voorzijde van de gebouwen van Zuiderhof inclusief de ruimte om het crematorium is openbare ruimte en niet afsluitbaar door middel van een hekwerk. Hiermee is het terrein niet afsluitbaar conform artikel 3 in de Beheersverordening 2010. Naast dat dit zorgt voor gebruik van de parkeerplaats

door andere personen dan bezoekers en gebruikers van de begraafplaats en het crematorium, is er ook veel sprake van overlast. Er ligt veel zwerfafval, er is sprake van drank- en drugsgebruik en de galerij en aanwezige banken rond de condoleanceruimte worden beschadigd of oneigenlijk gebruikt. Door middel van het onttrekken van het voorgedeelte aan de openbare ruimte en de realisatie van een afsluitbaar hekwerk kan deze problematiek worden verminderd en de begraafplaats worden afgesloten conform de vastgestelde regelgeving van de begraafplaats.

	Afschrijvings- termijn	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Onttrekking parkeer- plaats aan openbare ruimte/realisatie hek	20 jaar		€200.000				

Aanpassen/uitbreiden urnenvoorzieningen: Met de komst van het crematorium neemt de behoefte aan urnenvoorzieningen toe op begraafplaats Zuiderhof. Hierbij gaat het met name om urnengraven zoals in het urnenbos en in een formelere setting. Door de gemeente is een beschikbaar krediet overgedragen van € 42.000 voor de realisatie/uitbreiding van de urnenvoorzieningen op begraafplaats Zuiderhof. In onderstaande afbeelding is aangegeven voor welke 4 delen van de begraafplaats een uitbreiding van de urnenvoorzieningen wordt voorzien. Deze uitbreiding van de urnenvoorzieningen zal in overleg met de gemeente Hilversum worden uitgewerkt. Voor de Noorderbegraafplaats zal in de toekomst ook een investering in de urnenvoorzieningen moeten worden uitgevoerd. Hiervoor is

een investering opgenomen in 2022. Met de investering in de urnenvoorzieningen zal naar verwachting het gebruik van de begraafplaats toenemen. Een inschatting van deze toename is lastig te maken

Aanpassing
begraafplaats (1., 2. en 3.)

Cirkel kindergraven (4.)

aangezien de invloed van het crematorium op de bewaring van as door nabestaanden beperkt is.

	Afschrijvings- termijn	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Aanpassen/uitbreiden urnenvoorzieningen	20 jaar		krediet gemeente				€ 25.000

Renovatie/gebruik Bosdrift: In 1964 is de Bosdrift officieel gesloten en werden er alleen nog bijzettingen gedaan. Op 23 oktober 2003 heeft de gemeenteraad van Hilversum besloten om de Algemene Begraafplaats aan de Bosdrift opnieuw open te stellen voor begravingen. Tevens was destijds het besluit om de monumentale aula van de begraafplaats te verkopen en met de opbrengsten de restauratie van de grafvelden te bekostigen. Voor herstel van vak 4 op begraafplaats Bosdrift is in 2003 een krediet beschikbaar gesteld van € 378.000. De verkoop van de aula is niet doorgegaan maar is inmiddels wel grotendeels gerestaureerd. Het herstel van vak 4 heeft niet plaats gevonden, wel hebben er uit het krediet o.a. andere werkzaamheden op begraafplaats Bosdrift ten behoeve van herstel plaats gevonden. Het resterende krediet van € 288.000 is overgedragen aan de stichting om herstel verder uit te voeren. Inmiddels is in 2013 door de toenmalige beheerder van de begraafplaatsen van de gemeente een herstelplan voor de Bosdrift opgesteld. Dit herstelplan is niet vastgesteld maar wel door verschillende afdelingen van de gemeente Hilversum (beheer en onderhoud, monumenten) als akkoord bevonden. Het herstelplan is los bijgevoegd als bijlage. Dit herstelplan vormt de basis voor de uitnutting van het beschikbaar krediet. Om het gehele herstelplan te realiseren is dit echter niet voldoende, in het meerjareninvesteringsplan is dan ook voor meerdere jaren een investering opgenomen.

Zoals aangegeven is het pand van de Bosdrift deels gerestaureerd. In gebruikname als aula en kantoor geeft aan de stichting de mogelijkheid om weer diensten te gaan verzorgen op de Bosdrift en om in een tekort aan geschikte kantoor- en opslagruimte te voorzien. Dit betekent wel dat er in de inventaris van het pand zal moeten worden geïnvesteerd.

Renovatie en gebruik van zowel het pand als de begraafplaats Bosdrift heeft tot gevolg dat in de begroting de structurele kosten zoals huisvestingskosten, gebruiksvergoeding en beheerkosten omhoog

gaan, dit is in de meerjarenbegroting opgenomen. Naar verwachting zal het gebruik van de Bosdrift voor begrafenissen toenemen. Dit zal echter een negatief effect hebben op de andere begraafplaatsen in de gemeente Hilversum. In de opbrengsten zal dit effect uitsluitend een verschuiving van opbrengsten tussen de begraafplaatsen tot gevolg hebben.

	Afschrijvings- termijn	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Herstelplan Bosdrift	20 jaar		krediet ge- meente	€ 300.000	€ 300.000		
Realisatie kantoor/aula Bosdrift	5 jaar		€ 100.000				

4. Afwijkingen ten opzichte van vastgestelde begroting juni 2016

Zoals reeds aangegeven is de meerjarenbegroting 2017 – 2022 van de Uitvaartstichting afwijkend van de begroting die in juni 2016 is vastgesteld ten behoeve van de oprichting van de stichting.

De afwijkingen worden hieronder kort toegelicht.

1. De begroting van juni 2016 was gebaseerd op de begroting van de afdeling Beheer en onderhoud van de gemeente Hilversum. De stichting is verantwoordelijk voor de volledige bedrijfsvoering van de begraafplaatsen en crematorium in Hilversum, dit omvat meer dan alleen de taken van de afdeling Beheer en onderhoud van de gemeente. Hierdoor is een aantal posten niet opgenomen in de begroting die in juni 2016 is vastgesteld:
 - Belastingen en premies
 - Overige personeelskosten
 - Huisvestingskosten
 - Kantoorkosten
 - Verkoopkosten
 - Algemene kosten
2. Voor de begraafplaatsen en het crematorium was geen meerjareninvesteringsplan aanwezig waardoor de benodigde investeringen niet in beeld waren ten tijde van oprichting van de stichting. Tevens zijn er bij de gemeente geen reserveringen gedaan voor vervanging van materieel of inventaris, indien sprake was van een dergelijke investering dan werd hiervoor krediet aangevraagd door de betrokken afdeling in de gemeentelijke planning en controlcyclus.
3. Voor het crematorium is in de begroting 2016 als uitgangspunt genomen dat in 5 jaar het door de gemeenteraad gestelde maximum van 600 crematieplechtigheden zou worden gerealiseerd. De behoefte aan een crematorium in Hilversum en omgeving blijkt echter dusdanig groot dat in 2017 het maximum aantal plechtigheden zal worden gerealiseerd in het crematorium. In de meerjarenbegroting is dan ook geen groei van de inkomsten uit het crematorium meer opgenomen.

5. Oplossingsrichtingen

In de meerjarenbegroting is te zien dat de stichting de komende jaren een structureel tekort heeft. Vanuit de stichting is reeds een aantal maatregelen in gang gezet die hun effect kunnen hebben op de begroting. Hierbij gaat het om:

- Vacature coördinator bedrijfsburo (voorlopig) niet invullen
- BTW teruggave

- Verzekeringen herzien
- Contracten kritisch bekijken en waar mogelijk herzien
- Efficiëntie inzet personeel optimaliseren
- Afbouwen inhuur personeel
- Uitbesteden werkzaamheden met kostenbesparend effect
- Inkomsten uit horeca genereren
- Promoten van de aanwezige urnenvoorzieningen

Dit zijn echter maatregelen met maar een beperkt effect op de begroting. Om het structurele tekort op te kunnen lossen zijn grotere maatregelen noodzakelijk. Deze maatregelen hebben effect op het gemeentelijk beleid en/of de gemeentelijke begroting dus deze maatregelen kunnen niet door het bestuur van de stichting worden genomen. Navolgend worden de maatregelen en hun effect op de begroting van de stichting weergegeven.

Gedetacheerd personeel pensionering 63 jaar

De stichting heeft personeel dat bij de gemeente werkzaam was op de begraafplaatsen via een detachingsconstructie in dienst genomen. Het personeel dat binnen de stichting wordt aangenomen valt onder de CAO-uitvaartbranche met een verschil in salarishuis. Medewerkers in dienst van de stichting kosten jaarlijks minder dan medewerkers gedetacheerd bij de gemeente. Op 1 medewerker na zijn de gedetacheerde medewerkers 57 jaar of ouder. Door middel van het aangaan van een regeling met de medewerkers dat zij op 63 jarige leeftijd met pensioen gaan zorgt dit voor een verlaging van de personeelslasten van de stichting.

Tabel Huidige personeelslasten in meerjarenbegroting

Jaarlijkse loonkosten	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Gedetacheerd personeel	€ 341.127,75	€ 291.677,62	€ 291.677,62	€ 291.677,62	€ 291.677,62	€ 247.671,36
Realisatie eigen personeel	€ 184.777,84	€ 239.518,77	€ 239.518,77	€ 239.518,77	€ 239.518,77	€ 259.179,60
Overige personeelskosten	€ 140.200,00	€ 140.200,00	€ 140.200,00	€ 140.200,00	€ 140.200,00	€ 140.200,00
Totale kosten personeel	€ 666.105,59	€ 671.396,39	€ 671.396,39	€ 671.396,39	€ 671.396,39	€ 647.050,96

Tabel Personeelslasten bij 63 - regeling

Jaarlijkse loonkosten	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Gedetacheerd personeel	€341.127,75	€247.671,36	€176.477,00	€176.477,00	€ 84.794,38	€ 84.794,38
Realisatie eigen personeel	€184.777,84	€257.518,77	€293.518,77	€293.518,77	€329.518,77	€329.518,77
Overige personeelskosten	€140.200,00	€140.200,00	€140.200,00	€140.200,00	€140.200,00	€140.200,00
Totale kosten personeel	€666.105,59	€645.390,13	€610.195,76	€610.195,76	€554.513,15	€554.513,15

Bosdrift afstoten

Begraafplaats Bosdrift is de begraafplaats waar de minste begrafenissen plaatsvinden en waar de grootste opgave ligt om het tot een exploitabele begraafplaats te maken. Door middel van het afstoten van de Bosdrift uit de exploitatie van de stichting worden de jaarlijkse kosten bespaard. Tevens

zal de investering in de begraafplaats en het pand in de toekomst niet gedragen hoeven te worden door de stichting. De inkomsten uit de Bosdrift worden niet meer door de stichting ontvangen. Toch heeft dit een positief resultaat op de begroting.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Huisvestingskosten Bosdrift	€ 25.600	€ 75.000	€ 75.000	€ 75.000	€ 75.000	€ 75.000
Afschrijvingskosten	€ 55.725	€ 55.725	€ 55.725	€ 55.725	€ 55.725	€ 55.725
Kostprijs Bosdrift	€ 62.200	€ 162.200	€ 162.200	€ 162.200	€ 162.200	€ 162.200
kosten Bosdrift	€ 143.525	€ 292.925	€ 292.925	€ 292.925	€ 292.925	€ 292.925
Jaarlijks onderhoudsinkomsten Bosdrift	€ 42.835	€ 42.835	€ 42.835	€ 42.835	€ 42.835	€ 42.835
Omzet Bosdrift	€ 23.048	€ 23.048	€ 23.048	€ 23.048	€ 23.048	€ 23.048
Inkomsten Bosdrift	€ 65.883	€ 65.883	€ 65.883	€ 65.883	€ 65.883	€ 65.883
Resultaat maatregel: besparing	€ 77.642	€ 227.042	€ 227.042	€ 227.042	€ 227.042	€ 227.042

Afwijking van maximum gesteld aantal plechtigheden

Bij raadsbesluit van 11 december 2013, GB13.130 is besloten tot de realisatie van een kleinschalig crematorium in de bestaande monumentale gebouwen op begraafplaats Zuiderhof. In het raadsvoorstel zijn de volgende uitgangspunten benoemd:

- a. Uitgangspunten met betrekking tot de bouw:
 - Geur- en kleurloze lucht
 - Monumentale waarden gebouwen onaangetast
- b. Uitgangspunten met betrekking tot het gebruik:
 - Voorzien in de Hilversumse behoefte
 - Exclusiviteit gebruik gebouwen (maximaal 1 gezelschap aanwezig in gebouwen)
 - Geen tijdsdruk voor nabestaanden
 - Gemiddeld 3 uitvaarten per dag met een maximum van 5 per dag

In het raadsvoorstel van december 2013 is tevens aangegeven dat op Crailo een regionaal crematorium gerealiseerd gaat worden om in de behoefte in de regio voor wat betreft cremeren te voorzien (1.200 crematies). Uit de gehouden informatieavond voor omwonenden in het kader van de realisatie van het crematorium is gebleken dat met name verkeersoverlast de grootste zorg is van omwonenden. Op 1 augustus 2016 is Crematorium Hilversum in gebruik genomen en voert Uitvaartstichting Hilversum de exploitatie van de begraafplaatsen en het crematorium uit. De Uitvaartstichting hanteert bovengenoemde uitgangspunten met betrekking tot het gebruik in de exploitatie door strikt agendabeheer, waarbij het gestelde gemiddelde en maximum per dag wordt gehanteerd. En door tussen plechtigheden minimaal een 0,5 uur in te plannen, zodat uitloop voor nabestaanden mogelijk is en gezelschappen elkaar niet ontmoeten in één van de aanwezige gebouwen. Tevens is in de afgelopen periode dat de stichting operationeel is 1 klacht binnen gekomen over verkeersoverlast in de buurt, dit was een uitzonderlijk grote uitvaart.

De Uitvaartstichting zou graag willen afwijken van de volgende in 2013 vastgestelde uitgangspunten:

1. maximum van 600 crematieplechtigheden per jaar
2. gemiddeld 3 uitvaarten per dag met een maximum van 5

De overige uitgangspunten blijven gehandhaafd. Op deze wijze kan Uitvaartstichting Hilversum:

- Voorzien in de naar nu blijkt grotere behoefte aan cremeren in Hilversum dan in 2013 werd verwacht, aangezien de stijging van het crematiecijfer landelijk en regionaal doorzet.
- Meer inkomsten genereren uit crematies. De inkomsten uit een crematie zijn lager dan uit een begrafenis. Gezien de terugloop in begrafenissen dienen er meer crematies uitgevoerd te worden om dit te kunnen compenseren.
- de monumentale Dudok gebouwen optimaal blijven exploiteren, ook nu het aantal begrafenissen terugloopt
- voorzien in de toenemende behoefte aan kleinere plechtigheden
- voorzien in een beperkt deel van de regionale behoefte aan cremeren, nu er nog geen regionaal crematorium is gerealiseerd op Crailo. In de toekomst gaat dit mogelijk veranderen met de komst van een crematorium in Laren.

Jaarlijks aanvullen tekort onderhoud begraafplaatsen

Zoals reeds aangegeven in het voorgaande zijn de inkomsten voor het onderhoud van de begraafplaatsen niet voldoende om de begraafplaatsen kostendekkend te onderhouden. Tevens is de verwachting dat verdere terugloop van het aantal begrafenissen plaats zal vinden waardoor minder inkomsten voor het onderhoud van de begraafplaatsen worden ontvangen. Het tekort op het onderhoud van de begraafplaatsen is uitsluitend te bepalen op basis van nacalculatie. Dit tekort zou jaarlijks door de gemeente aangevuld kunnen worden na indiening van de jaarrekening.

Tariefsverhoging

Het verhogen van de tarieven zorgt direct voor het genereren van meer inkomsten. Als voorbeeld zijn twee opties doorberekend: verhoging alle tarieven met 5%. Met het verhogen van de tarieven komen de tarieven van de Uitvaartstichting boven de tarieven in de regio en zal mogelijk het aantal plechtigheden teruglopen op de verschillende locaties. De verhoging met 5% is acceptabel aangezien er in 2017 en 2018 geen verhoging van de tarieven heeft plaatsgevonden.

jaarlijkse onderhoudsaanslagen	
Zuid	€ 200.681
Noord	€ 148.239
Bosdrift	€ 42.835
Omzet Zuid	€ 377.755
Omzet Noord	€ 190.804
Omzet Bosdrift	€ 23.048
Omzet Crematorium	€ 1.095.224
Totaal omzet	€ 2.078.586
5% verhoging alle tarieven	€ 2.182.515

Herziening gebruiksvergoeding

Aan de stichting wordt een gebruiksvergoeding doorberekend op basis van integrale kostprijs berekening, bestaande uit de volgende onderdelen:

- a. Kapitaallasten
- b. Zakelijke lasten
- c. Beheerskosten

d. Verzekering

e. Onderhoudskosten

Bij de bepaling van de hoogte van de vergoeding worden in ieder geval in aanmerking genomen de operationele kosten, de afschrijvings- en onderhoudskosten en de vermogenskosten. De grootste component van de gebruiksvergoeding bestaat uit de kapitaallasten voor de investering in het project Zuiderhof en kapitaallasten uit investeringen in het verleden. Met de hoge investering in de gebouwen op begraafplaats Zuiderhof, de monumentenstatus en het hoge kwaliteitsniveau waaraan de gebouwen moeten voldoen is de gebruiksvergoeding hoog. De activiteit begraven valt onder de reikwijdte van de Wet Markt en Overheid. Het exploiteren van begraafplaatsen is een economische activiteit die ook door private ondernemers wordt verricht. De stichting wordt bij de exploitatie geconfronteerd met lasten uit het verleden omdat er een percentage eeuwigdurende of afgekochte graven zijn die geen baten meer opleveren maar wel onderhoud vergen, ook het onderhoud van de monumentale panden en het dragen van kapitaalslasten uit het verleden vormen een erfenis. De exploitatie is nu verlieslatend. Het doorbelasten van de integrale kosten in de tarieven kan vanuit maatschappelijk oogpunt als niet wenselijk worden geacht. Het betaalbaar houden van de mogelijkheid tot begraven en cremieren kan in het algemeen belang worden geacht. Dit is ook de richting die de gemeente heeft vastgelegd in de nota "Begraven en Cremieren in Hilversum". Dit belang kan zwaarder worden gewogen dan de gemeente te houden aan het doorrekenen van de integrale kosten en de commerciële belangen van de exploitanten van particuliere begraafplaatsen.

Effect maatregelen

Navolgend is het effect van de maatregelen weergegeven die effect hebben op gemeentelijk beleid en/of de begroting. De voorgestelde investeringen en de maatregelen die reeds door de Uitvaartstichting in gang zijn gezet hebben tot doel om komende jaren een positiever financieel resultaat te realiseren. Door middel van monitoring in de planning- en controlcyclus van de stichting zal bijstelling van de meerjarenbegroting plaatsvinden.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Saldo tekort	€ -537.467	€ -732.167	€ -727.167	€ -697.349	€ -697.349	€ -672.949
Besparing afstoten Bosdrift	€ 77.642	€ 227.042	€ 227.042	€ 227.042	€ 227.042	€ 227.042
Besparing Personeelslast 63 regeling	€ -	€ 26.006	€ 61.200	€ 61.200	€ 116.883	€ 72.876
Verhoging tarieven 5%	€ 103.929	€ 103.929	€ 103.929	€ 103.929	€ 103.929	€ 103.929
Aanvulling tekort onderhoud	€ 83.332	€ 83.332	€ 83.332	€ 83.332	€ 83.332	€ 83.332
Totaal besparingen	€ 264.903	€ 440.310	€ 475.504	€ 475.504	€ 531.187	€ 487.180
Saldo aan te vullen door middel van aanpassing huurprijs	€ -272.564	€ -291.858	€ -251.664	€ -221.846	€ -166.163	€ -185.769

Bijlage 1

Begroting

			2017	2018	2019	2020	2021	2022
Nr.	Niv.	Rekening	Structurele kosten					
1664		8 Totaal Belastingen & Premies	€ 138.000	€ 138.000	€ 138.000	€ 138.000	€ 138.000	€ 138.000
4000		0 Bruto salarissen stichting	€ 184.800	€ 239.600	€ 239.600	€ 239.600	€ 239.600	€ 259.200
	0	0 Bruto salarissen gedetacheerd personeel	€ 341.200	€ 291.700	€ 291.700	€ 291.700	€ 291.700	€ 247.700
4099		5 Totaal Overige Personeelskosten	€ 140.200	€ 140.200	€ 140.200	€ 140.200	€ 140.200	€ 140.200
4099		8 Totaal Personeelskosten	€ 666.200	€ 671.500	€ 671.500	€ 671.500	€ 671.500	€ 647.100
4100		0 Huur	€ 399.589	€ 434.589	€ 434.589	€ 404.771	€ 404.771	€ 404.771
4119		5 Huisvestingskosten Zuid	€ 123.200	€ 123.200	€ 123.200	€ 123.200	€ 123.200	€ 123.200
4139		5 Huisvestingskosten Noord	€ 70.400	€ 70.400	€ 70.400	€ 70.400	€ 70.400	€ 70.400
4159		5 Huisvestingskosten Bosdrift	€ 25.600	€ 75.000	€ 75.000	€ 75.000	€ 75.000	€ 75.000
4179		5 Huisvestingskosten Crematorium	€ 36.200	€ 36.200	€ 36.200	€ 36.200	€ 36.200	€ 36.200
4199		8 Totaal Huisvestingskosten	€ 654.989	€ 739.389	€ 739.389	€ 709.571	€ 709.571	€ 709.571
4299		8 Totaal Kantoorkosten	€ 71.500	€ 71.500	€ 71.500	€ 71.500	€ 71.500	€ 71.500
4399		8 Totaal Verkoopkosten	€ 67.500	€ 67.500	€ 67.500	€ 67.500	€ 67.500	€ 67.500
4599		8 Totaal Kosten Vervoermiddelen	€ 29.000	€ 29.000	€ 29.000	€ 29.000	€ 29.000	€ 29.000
4699		8 Totaal Algemene kosten	€ 114.600	€ 119.600	€ 114.600	€ 114.600	€ 114.600	€ 114.600
4799		8 Totaal Afschrijvingskosten	€ 190.035	€ 190.035	€ 190.035	€ 190.035	€ 190.035	€ 190.035
4999		8 Totaal Financiële Baten en Lasten	€ 600	€ 600	€ 600	€ 600	€ 600	€ 600
7015		5 Kostprijs Zuid	€ 209.600	€ 209.600	€ 209.600	€ 209.600	€ 209.600	€ 209.600
7035		5 Kostprijs Noord	€ 186.200	€ 186.200	€ 186.200	€ 186.200	€ 186.200	€ 186.200
7055		5 Kostprijs Bosdrift	€ 62.200	€ 162.200	€ 162.200	€ 162.200	€ 162.200	€ 162.200
7075		5 Kostprijs Crematorium	€ 102.900	€ 102.900	€ 102.900	€ 102.900	€ 102.900	€ 102.900
7999		8 Totaal Kostprijs	€ 560.900	€ 660.900	€ 660.900	€ 660.900	€ 660.900	€ 660.900
		SUBTOTAAL	€ 2.493.324	€ 2.688.024	€ 2.683.024	€ 2.653.206	€ 2.653.206	€ 2.628.806
		Toevoeging voorziening onderhoud	€ 390.760	€ 390.760	€ 390.760	€ 390.760	€ 390.760	€ 390.760
		Onttrekking voorziening onderhoud	€ -268.031	€ -268.031	€ -268.031	€ -268.031	€ -268.031	€ -268.031
		Saldo voorziening	€ 122.729	€ 122.729	€ 122.729	€ 122.729	€ 122.729	€ 122.729
		jaarlijkse onderhoudsaanslagen						
		Zuid	€ 200.681	€ 200.681	€ 200.681	€ 200.681	€ 200.681	€ 200.681
		Noord	€ 148.239	€ 148.239	€ 148.239	€ 148.239	€ 148.239	€ 148.239
		Bosdrift	€ 42.835	€ 42.835	€ 42.835	€ 42.835	€ 42.835	€ 42.835
7019		5 Omzet Zuid	€ 377.755	€ 377.755	€ 377.755	€ 377.755	€ 377.755	€ 377.755
7039		5 Omzet Noord	€ 190.804	€ 190.804	€ 190.804	€ 190.804	€ 190.804	€ 190.804
7059		5 Omzet Bosdrift	€ 23.048	€ 23.048	€ 23.048	€ 23.048	€ 23.048	€ 23.048
7079		5 Omzet Crematorium	€ 1.095.224	€ 1.095.224	€ 1.095.224	€ 1.095.224	€ 1.095.224	€ 1.095.224
0		0 Totaal omzet	€ 2.078.586	€ 2.078.586	€ 2.078.586	€ 2.078.586	€ 2.078.586	€ 2.078.586
		Saldo	€ -537.467	€ -732.167	€ -727.167	€ -697.349	€ -697.349	€ -672.949

Bijlage 2 Meerjareninvesteringsplan

	Afschrijvings- termijn	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Verbouwing familiekamer aula	20 jaar				€ 50.000						
modernisering geluidsinstallaties/realisatie beeld/livestream	5 jaar		€ 45.000					€ 45.000			
Vervanging auto's/materieel	10 jaar	€100.000			€200.000		€ 17.500				€ 100.000
Vervanging garderobekasten	5 jaar	€ 20.000									
Aanpak algemene graven	10 jaar			€ 25.000							
Aanbrengen bewegwijzering/ Vervangen mededelingenborden	5 jaar		€ 25.000					€ 25.000			
Vervanging inventaris	5 jaar		€ 10.000			€ 80.000		€ 75.000		€ 10.000	
Aanpassen tijdelijke opslag Zuiderhof	20 jaar	€ 10.000									
Onttrekking parkeerplaats aan openbare ruimte/realisatie hek	20 jaar		€200.000								
Aanpassen/uitbreiden urnenvoorzieningen	20 jaar		krediet gemeente				€ 25.000				
Herstelplan Bosdrift	20 jaar		krediet gemeente	€300.000	€300.000						
Realisatie kantoor/aula Bosdrift	5 jaar		€ 100.000								